DOMSTOLENS DOM (tredje afdeling)
10. oktober 1985 *

I sag 200/84

angående en anmodning, som Finanzgericht Baden-Württemberg i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Erika Daiber, Hagnau,

mod

Hauptzollamt Reutlingen

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af den fælles toldtarifs pos. 99.05 om toldfri indførsel i henhold til toldtariffen af »historiske [og] etnografiske samlerobjekter«,

har

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

sammensat af afdelingsformanden U. Everling, dommerne Y. Galmot og C. Kakouris,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: P. Heim

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen Erika Daiber ved Günther Daiber som befuldmægtiget,

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Jürgen Grunwald, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 4. juli 1985,

afsagt følgende

* Processprog: Tysk.

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

1 Ved kendelse af 25. juli 1984, indgået til Domstolen den 8. august 1984, har Finanzgericht Baden-Württemberg i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af den fælles toldtarifs pos. 99.05, der omfatter »historiske [og] etnografiske samlerobjekter«.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en retssag mellem Erika Daiber (sagsøgeren i hovedsagen) og Hauptzollamt Reutlingen, der drejer sig om tariferingen af et brugt automobil af mærket Daimler-Benz, type 300 SL-Coupé, konstruktionsår 1955, for hvilket Daiber havde indgivet ansøgning om klarering til fri omsætning som »historisk samlerobjekt« under den fælles toldtarifs pos. 99.05.

3 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den indførte personmotorvogn siden sin fremstilling ikke er blevet ombygget eller på anden måde ændret. Vognen er efter importen kun blevet benyttet med henblik på at holde de mekaniske dele i gang eller for at deltage i såkaldte »veteranbil-træf«.

4 Toldvæsenet bestemte først — ved afgørelse af 14. maj 1980 — at det omhandlede køretøj skulle tariferes under pos. 99.05, men ændrede senere opfattelse og opkrævede i henhold til ændringsafgørelse af 4. november 1981 told efter satsen for varer henhørende under den fælles toldtarifs pos. 87.02 A I b) vedrørende »automobiler til personbefordring«.

5 Efter at Daibers klage herover var blevet afvist den 27. oktober 1982, anlagde hun sag ved Finanzgericht Baden-Württemberg. Hun gjorde herunder gældende, at tariferingen under den fælles toldtarifs pos. 87.02 A I b) er uretmæssig, idet køretøjet efter hendes opfattelse er et teknisk unikum af såvel automobilhistorisk som

etnografisk interesse og derfor bør tariferes under pos. 99.05, hvorved hun anførte, at køretøjets alder i henhold til Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger er uden betydning.

6 Hauptzollamt gjorde heroverfor gældende, at det omhandlede køretøj efter indholdet af de nævnte forklarende bemærkninger samt pos. 99.05 hverken er et samlerobjekt eller en genstand af historisk eller etnografisk interesse, eftersom køretøjet ikke er særlig sjældent og således ikke er en raritet. Hauptzollamt anførte, at et samlerobjekt alene har historisk eller etnografisk værdi, såfremt det drejer sig om en original, dvs. at der er tale om et stedligt, tidsmæssigt, materialemæssigt og funktionsmæssigt ægte objekt, som der ikke i tidens løb må være foretaget ændringer i. Efter Hauptzollamts opfattelse afsluttedes automobilets udvikling i perioden 1920-1925, hvorved Hauptzollamt anførte, at det omhandlede køretøjs særlige konstruktionsforhold (brændstofindsprøjtning, rumgitterramme og taghængslede døre) ikke repræsenterergrundlæggende ændringer i automobilets udviklingshistorie, men alene tekniske nydannelser uden historisk interesse.

7 Finanzgericht Baden-Württemberg anså den omhandlede personmotorvogn for egnet til at blive optaget i en samling, navnlig i et offentligt museum, hvorved retten lagde til grund, at vognen udstilles i anderkendte transportmuseer samt omtales i faglitteraturen. Retten fandt imidlertid ikke, at vognen kan betragtes som særlig sjælden, dvs. ikke som en raritet, eftersom der er bevaret 400 af de i alt 1 400 eksemplarer, der blev fremstillet i 1955. I øvrigt anførte retten, at det pågældende køretøj er af historisk interesse — om end begrænset til det område af historien, der omhandler automobilets udvikling — på grund af de særlige tekniske nydannelser, der belyser et trin i denne udvikling; imidlertid fandt retten ikke, at Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger til kapitel 99 samt til den fælles toldtarifs pos. 99.05 giver et sikkert grundlag for at træffe afgørelse om tariferingen af det omhandlede køretøj, hvorved retten henviste til dettes særlige egenskaber. Finanzgericht Baden-Württemberg følte sig herefter foranlediget til at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Hvorledes skal begreberne 'samlerobjekter' og '[af] historisk og etnografisk [værdi]' [1] i pos. 99.05 i den fælles toldtarif fortolkes:

1) Kan en genstand kun anses for 'samlerobjekt', når den er særlig sjælden og altså udgør en raritet, eller er det tilstrækkeligt, at genstanden er egnet til at

1 — O.a. Den danske version indeholder ikke kvalifikationen »af ... værdi».

blive optaget i en efter videnskabelige principper opbygget samling, navnlig et offentligt museum (museumsegnethed)?

2) Skal et originalt samlerobjekt kun anses for '[af] historisk eller etnografisk [værdi]', hvis det repræsenterer et afsnit af den almindelige, historiske udvikling hos et eller flere folk og i denne forstand har repræsentativ værdi, eller er det tilstrækkeligt, at objektet alene er egnet til at bidrage til historieopfattelsen på et specielt område af historien (f.eks. automobilkonstruktionen)?«

8 Kommissionen har i sit skriftlige indlæg for Domstolen anført, at de to præjudicielle spørgsmål har en snæver indbyrdes sammenhæng, og at det første spørgsmål derfor ikke kan besvares særskilt. Efter Kommissionens opfattelse kan enhver genstand være et »samlerobjekt«, såfremt den har interesse for samlere. En sådan interesse beror imidlertid ikke nødvendigvis på genstandens sjældenhed, alder, oprindelse eller værdi, selv om disse momenter kan være af en vis betydning; i virkeligheden er der tale om en subjektivt begrundet interesse, der imidlertid anerkendes af retsfællesskabet, for så vidt angår den konkrete genstand. Det er følgelig ikke muligt at give en abstrakt og objektiv definition af begrebet »samlerobjekt« uden at tage hensyn til begreberne »historisk [værdi]« osv., for det er netop en sådan værdi, der gør en genstand til et »samlerobjekt«. Kommissionen har i denne forbindelse nævnt en række egenskaber, på grundlag af hvilke der i det enkelte tilfælde kan tillægges en genstand historisk værdi. Navnlig med hensyn til tekniske genstande, såsom automobiler, kan man først efter nogen tids forløb endeligt og med sikkerhed tage stilling til, om de pågældende genstande har opnået en historisk værdi som originale vidnesbyrd om visse trin i den historiske og kulturhistoriske udvikling. Kommissionen har herved endvidere anført, at den større sjældenhed, en sådan genstand opnår med tiden, skaber formodning for — og i nogle tilfælde begrunder — at en genstand har historisk værdi.

9 Kommissionen har anført, at når det omhandlede køretøj vurderes i lyset af det anførte, bliver resultatet, at køretøjet ikke er omfattet af pos. 99.05. For det første er vognen i fuldt køredygtig stand og har dermed ikke det »hvilende« præg, der kendetegner »samlerobjekter«; for det andet er der i dag stadig bevaret mere end en tredjedel af de eksemplarer, der blev bygget af den pågældende model, hvorved køretøjet mister enhver historisk og etnografisk interesse. Køretøjet opfylder tværtimod de gældende normer for automobiltransport og vil med passende vedligeholdelse kunne bruges som transportmiddel på lige fod med moderne personbiler.

10 Sagsøgeren i hovedsagen har i sit mundtlige indlæg for Domstolen i første række taget stilling til begrebet »samlerobjekter«. Sagsøgeren har anført, at der herved er tale om genstande, der ikke anvendes, forbruges eller benyttes efter deres formål, men som er bestemt til varigt at indgå som udstillingsgenstande i en samling af genstande af samme eller lignende art. Efter sagsøgerens opfattelse bliver en genstand ikke et samlerobjekt, fordi den er særlig sjælden og dermed en raritet; en sådan egenskab følger derimod af den relative sjældenhed, der begrunder, at genstandens værdi overstiger værdien af materialer, den består af.

11 Sagsøgeren i hovedsagen har dernæst anført, at begrebet »[af] historisk [værdi]« skal forstås således, at genstanden skal være egnet til at bidrage til historieopfattelsen, hvorved der imidlertid ikke udelukkende menes den almindelige historie, men også et underområde af historien, som f.eks. automobilfremstillingens historie. På grundlag af dette kriterium må det omhandlede køretøj med sine væsentlige tekniske nydannelser betragtes som et »teknisk unikum«, der er udtryk for et markant udviklingstrin og repræsenterer grundlæggende ændringer i automobilets udviklingshistorie. Ifølge sagsøgeren i hovedsagen har det omhandlede køretøj langt højere værdi end moderne køretøjer, idet de i dag bevarede eksemplarer fortrinsvis ejes af samlere.

12 Det bemærkes, at begge præjudicielle spørgsmål i virkeligheden rejser et og samme spørgsmål, nemlig vedrørende fortolkningen af begreberne »samlerobjekter« og »[af] historisk [og] etnografisk [værdi]« i den fælles tarifs pos. 99.05, der opfatter »zoologiske, botaniske, mineralogiske, anatomiske, historiske, arkæologiske, palæontologiske, etnografiske og numismatiske samlinger og samlerobjekter«.

13 Som Domstolen gentagne gange har udtalt, skal det afgørende kriterium for varernes tarifering i almindelighed søges i deres objektive kendetegn og egenskaber, således som disse fremgår af ordlyden af den fælles toldtarifs positioner og de hertil hørende bestemmelser.

14 Det fremgår endvidere af Domstolens faste praksis, at med henblik på fortolkningen af den fælles toldtarif udgør såvel de bestemmelser, der indleder kapitlerne i den fælles toldtarif, som Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger vigtige hjælpemidler til at sikre en ensartet anvendelse af toldtariffen, hvorfor de kan betragtes som gyldige midler til fortolkning af toldtariffen. Fortolkningen af de ovennævnte toldpositioner skal således ikke alene ske på grundlag af den fælles toldtarifs ordlyd og opbygning, men tillige under hensyn til, hvad der anføres i de nævnte forklarende bemærkninger.

15 Eftersom den position, der skal fortolkes, tillader toldfri import, må der tages hensyn til formålet med toldfritagelsen. Den fælles toldtarifs kapitel 99 hjemler toldfrihed i det øjemed at fremme det internationale samkvem mellem folkene på kultur- og uddannelsesområdet, og dette formål vil være bestemmende for fortolkningen af den omhandlede position.

16 Det fremgår af de forskellige sproglige versioner af pos. 99.05, at den første betingelse for, at en genstand henhører under positionen, er, at den i sig selv er egnet til at indgå i en samling. Således taler den tyske, franske, italienske og nederlandske version om »genstande for samlinger« (Sammlungsstücke, objets pour collections, oggetti da collezione, voorwerpen voor verzamelingen), den græske version taler om »genstande fra samlinger« (eídh syllogýn), og den engelske og danske version taler om »samlerobjekter« (collectors pieces, samlerobjekter). Fortolkningen af dette begreb skal som udgangspunkt ske i overensstemmelse med princippet om, at tariferingen foretages på grundlag af varernes objektive kendetegn og egenskaber.

17 Det bemærkes for det første, at det fremgår af Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger til kapitel 99, der omfatter »kunstværker, samlerobjekter og antikviteter«, at »størstedelen af varerne under nærværende kapitel... ofte [er] værker eller genstande, hvoraf der kun findes ét eksemplar, eller i det mindste kun meget få eksemplarer. Varerne er derfor som regel ikke genstand for regelmæssig omsætning«. Det bemærkes dernæst, at mens pos. 99.01 og 99.03, i hvert fald som udgangspunkt, kan antages alene at omfatte unika, gælder dette ikke for kapitlets øvrige positioner, der f.eks. omfatter originale stik og litografier, antikviteter og ikke-gangbare frimærker, der ikke behøver at være unika.

18 Heraf følger, at for at en genstand skal være egnet til at indgå i en samling som omhandlet i pos. 99.05, skal den have en vis sjældenhedsværdi. Genstande, der tidligere er blevet seriefremstillet, men i dag kun findes i et lille antal og derfor ikke kan købes når som helst, opfylder følgelig denne betingelse.

19 Det bemærkes endvidere, at genstande, der henhører under kapitel 99, ifølge Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger »... som regel [er] genstand for en specialiseret handel (f.eks. frimærker og antikviteter). Varerne har ofte en bety-

delig værdi, der slet ikke står i forhold til værdien af de materialer, hvoraf de består«.

20 Det fremgår heraf, at de pågældende genstande yderligere — som udslag af den ovennævnte egenskab — er kendetegnet ved, at de ikke er genstand for regelmæssig omsætning og i givet fald kan opnå en betydelig værdi.

21 Det bemærkes endelig, at samlerobjekter er kendetegnet ved, at de normalt ikke anvendes i overensstemmelse med deres oprindelige formål, hvorved det dog ikke er udelukket, at de kan have bevaret deres brugbarhed.

22 Imidlertid bemærkes, at en genstand ikke kan tariferes under pos. 99.05, udelukkende fordi den har de egenskaber, der kendetegner et »samlerobjekt« som defineret i det foregående. Genstanden skal endvidere have »historisk [eller] etnografisk [værdi]«. En sådan værdi tilkommer i henhold til Toldsamarbejdsrådets Forklarende Bemærkninger til pos. 99.05 »genstande, der kan tjene til studium af nutids- eller fortidsfolkeslags virksomhed, sæder og skikke, f.eks. mumier, sarkofager, våben, genstande med tilknytning til religion, beklædningsgenstande mv, genstande anvendt af primitive folkeslag og genstande, der har tilhørt berømtheder«.

23 Det bemærkes — og det er for så vidt ikke nødvendigt at sondre mellem begreberne »historisk« og »etnografisk« — at hverken pos. 99.05 efter sin ordlyd eller de ovennævnte forklarende bemærkninger kan forstås som alene omfattende den politiske historie. Historiebegrebet omfatter menneskehedens udvikling — og dermed de menneskelige frembringelser — inden for alle områder.

24 Heraf følger, at en genstand, der belyser menneskets frembringelser, herunder på teknikkens område, kan være af historisk eller etnografisk interesse som omhandlet i den fælles toldtarifs pos. 99.05, når den betegner et væsentligt trin i menneskehedens udvikling, udtrykt ved dens frembringelser, eller belyser et afsnit af denne udvikling.

25 De præjudicielle spørgsmål skal herefter besvares således:

— Ved samlerobjekter henhørende under den fælles toldtarifs pos. 99.05 forstås genstande, der opfylder betingelserne for at kunne optages i en samling, dvs. genstande der er forholdsvis sjældne, normalt ikke anvendes i overensstemmelse med deres oprindelige formål, er genstand for en specialiseret handel, der finder sted uden for den normale omsætning af lignende, brugbare genstande, samt har en betydelig værdi.

— Samlerobjekter har historisk eller etnografisk interesse, jfr. den fælles toldtarifs pos. 99.05, når de betegner et væsentligt trin i menneskets udvikling, udtrykt ved dets frembringelser, eller belyser et afsnit af denne udvikling.

Sagens omkostninger

26 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (tredje afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Finanzgericht Baden-Württemberg ved kendelse af 25. juli 1984, for ret:

— **Ved samlerobjekter henhørende under den fælles toldtarifs pos. 99.05 forstås genstande, der opfylder betingelserne for at kunne optages i en samling, dvs. genstande der er forholdsvis sjældne, normalt ikke anvendes i overensstemmelse med deres oprindelige formål, er genstand for en specialiseret handel, der finder sted uden for den normale omsætning af lignende, brugbare genstande, samt har en betydelig værdi.**

— **Samlerobjekter har historisk eller etnografisk interesse, jfr. den fælles toldtarifs pos. 99.05, når de betegner et væsentligt trin i menneskets udvikling, udtrykt ved dets frembringelser, eller belyser et afsnit af denne udvikling.**

Everling Galmot Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. oktober 1985.

P. Heim
Justitssekretær

U. Everling
Formand for tredje afdeling